

Svensk musiktidning

Svensk musiktidning, som var den mest betydande svenska musiktidskriften under 1800 talet, utgavs i Stockholm från 1 januari 1880 till 1 maj 1913. Den första året utgavs tidningen med titeln *Necken: svensk musiktidning*.¹ I dess sista nummer, som publicerades 15 december 1880, tillkännagav redaktören Alfred Lundgren att han var så upptagen med andra uppgifter att han hade överlåtit tidningen på musikfirman Huss & Beer som skulle fortsätta att utge tidningen men nu under namnet *Svensk musiktidning*.²

Tidskriften utkom med 24 nummer i året till slutet av 1883; numren publicerades i början och mitten av varje månad. Från 1884 minskades antalet nummer till tjugo, inga nummer utkom under den s.k. "döda säsongen" juli och augusti. Från 1899 slogs juninumren ihop till ett dubbelnummer. 1902 flyttades dubbelnumret från juni till december. När redaktören Frans Huss oväntat avled i mars 1912 avstannade publiceringen fram till 1 september då ett dubbelnummer trycktes. Gunnar Norlén, den nya redaktören, utlovade en komplett årgång. För att kunna fullföra sitt åtagande publicerade Norlén först fem nummer och avslutade volymen med ett fyrdubbelt nummer. Under våren 1913 utkom *Svensk musiktidning* oregelbundet och det dubbla numret 7/8 blev tidningens sista.

Svensk musiktidning hade i allt fem redaktörer under sin trettiofyra år långa levnad. Alfred Lundgren var både utgivare och redaktör för den första årgången. När musikfirman Huss & Beer övertog tidskriften 1881 engagerades Adolf Lindgren och Fredrik Vult von Steijern som redaktörer. Vult von Steijern lämnade redaktörskapet efter ett halvår och Lindgren fortsatte ensam. 1884 övertog han även som utgivare och Frans J. Huss blev hans medredaktör. Från 1885 till mars 1912 hade Huss ensam hand om tidningen och var både utgivare och redaktör. Hösten 1912 övertog Gunnar Norlén ansvaret för tidningen. Hans engagemang varade ungefär ett år, fram till maj 1913, när tidningen upphörde.

Under hela sin utgivningstid hade *Svensk musiktidning* svag ekonomi. Läsarna uppmanades därför ständigt att prenumerera. I långa annonser, i varje årgångs första och sista nummer, beskrevs tidningens innehåll och avsikter samt angavs prenumerationspriserna för ett år, ett halvår och ett kvartal.³ Vidare uppfordrade man läsarna att överlämna tidningen till sina vänner och bekanta och uppmantra dessa att prenumerera. Vissa gånger innehöll annonserna ett illa dolt hot: "Skulle emellertid ... teckningen visa ett så ringa resultat, att vi omöjligen kunna våga risken, så kommer

¹Tidskriftens första nummer trycktes två gånger. Andra tryckningen hade titeln "andra upplagan", men bortsett från dessa två ord var den identisk med första tryckningen.

²1892 fick *Svensk musiktidning* underrubriken *Nordiskt musikblad*.

³Priset för ett års abonemang på *Svensk musiktidning* var nästan oförändrat under hela tidningens levnad. Första årgången kostade 5 kronor. 1881 höjdes priset med en krona för att återgå till 5 kronor 1887 och förblev därefter oförändrat. Som jämförelse kan nämnas att priset för ett kg smör var 1,56 år 1880 och 2,01 år 1913.

tidningens definitiva upphörande”.⁴ Huss skriver vid upprepade tillfällen “att redaktören kan inte fortsätta att offra sig för tidningen”, och att “det är endast genom redaktörens ekonomiska uppoffringar att det har varit möjligt att försätta publicering av tidningen”.⁵ Situationen förbättrades något när Huss 1891 började få ett årligt statligt publiceringsbidrag. Men det var, trots allt, sannolikt bristen på allmänt intresse och den därav följande svaga ekonomin som ledde till att tidningen lades ned 1913.

I ett förord till tidningens första nummer, kom utgivaren Alfred Lundgren med en programförklaring för *Svensk musiktidning*: man skulle rapportera om alla musikhändelser av vikt både hemma och i utlandet, man ämnade publicera lättlästa artiklar om musikteori, estetik och musikhistoria samt biografier (oftast med illustrationer) över både inhemska och utländska artister och tonsättare. Varje nummer skulle dessutom innehålla åtminstone ett musikstycke för piano eller piano och sång.⁶ Även anekdoter och noveller skulle förekomma.⁷

Tidningens innehåll följer det angivna programmet. Vissa spalter såsom “Musik och teater”,⁸ “Från utlandet”, “Hvarjehanda”, “Från musikpressen” återkommer regelbundet, men inte i varje nummer. En biografi och ett musikstycke finns i varje nummer av den första årgången.⁹

När tidningen överläts på Huss & Beer, publicerade dessa tillsammans med tidningens nya redaktörer Adolf Lindgren och Vult von Steijern en liknande programförklaring med många citat från Lundgrens förord. De önskade att tidskriften skulle appellera till både amatörer och professionella. Antalet recensioner och anmälningar skulle öka genom att man byggde upp ett nätverk av korrespondenter i större svenska städer, de nordiska länderna och även andra länder. Musikstycken skulle även utges i försättningen, men endast i form av bilagor. En lista över medarbetare trycktes också.

Tidningen förändrades inte mycket från föregående år. Nyhetsspalten utvidgades och gavs en ny rubrik: “Från in- och utlandet”. Det var ganska få recensioner och anmälningar av nya musikutgåvor, men åtskilliga annonser för för Huss och Beers musikaffär och musiklånebibliotek. Med början av februari 1881 infördes i vartannat nummer en lista med korta nekrologer, med den något dubiösa titeln “Dödslista”.¹⁰

⁴*Svensk musiktidning* 1883, [185].

⁵Ibid. 1886, [153]; 1894, 155.

⁶Musikbilagorna ingick i prenumerationspriset, men kunde, liksom enskilda nummer av tidningen, fram till 1883 köpas separat. Sannolikt i ett försök att öka antalet prenumeranter blev musikbilagorna från 1883 knutna till årsprenumerationen.

⁷*Necken: Svensk musiktidning* 1880, [1]-2.

⁸Senare med titeln “Från scenen och koncertsalen”.

⁹Årgången hade även musikbilagor.

¹⁰Denna spalt gavs 1883 den mera neutrala rubriken “Dödsfall”.

Tidningen förblev oförändrad, och det märks knappast vare sig innehålls- eller layoutmässigt när Frans J. Huss blev ensam redaktör och utgivare 1885. Ett typiskt nummer från det sena åttiotalet innehåller en biografi med portätt, en artikel om musikhistoria, musikestetik eller musikteori, möjligen en kort text om någon svensk företeelse eller en novell, en förteckning över nya musikalier och spalterna "Från scenen och koncertsalen", "Från in- och utlandet" samt en eller två korta nekrologer.

1892 försågs tidskriften med en undertitel: *Nordiskt musikblad*. Enligt Huss skulle tidningens innehåll anpassas därefter. Den enda synliga skillnaden blev att namnen på de nordiska länderna återkom ganska ofta som underrubriker i spalten "Från in- och utlandet". 1895 ändrades dessa underrubriker till "Från våra grannländer" och 1899 fick hela spalten den nya titeln "Musiknyheter" med tre fasta underrubriker: "Från hufvudstaden och landsorten", "Från våra grannland" och "Från andra land". Mot slutet av tidningens levnad försvann titeln helt och "Från hufvudstaden och landsorten" var den enda delen av spalten som återkom någotsånär regelbundet.

Svensk musiktidning under 1890-talet skilde sig inte i väsentlig grad från 1880-talets tidskrift, även om antalet biografier ökade på bekostnad av de mera vetenskapliga essäerna. Denna trend blir mera märkbar eftersom åren går. Antalet recensioner och anmälningar av musiktryck ökar. Spalten "Musikpressen" förekommer i över hälften av numren. Musikbrev från utlandet som tidigare hade publicerats då och då, förekommer mera regelbundet mot slutet av 1890-talet.

Men det är inte dessa ändringar i innehållet som är anmärkningsvärda, utan snarare den enhetlighet som *Svensk musiktidning* förevisade under sin 34-åriga existens. De biografiska artiklarna är den gemensamma nämnaren för tidskriftens alla nummer. Dessa varierade i innehåll från kortfattade biografier till mera detaljerade studier. Ludvig Norrman och August Söderman är bara två av de många tonsättare som får sina biografier tecknade.¹¹ Södermans verk presenterades i detalj i en serie publicerad under 1889.¹² Bland utländska tonsättare var Beethoven fortfarande mycket populär, men det finns nästan två gånger så många referenser till Wagner. En biografi över Wagner trycktes redan i tidskriftens andra nummer.¹³ En essä om Wagner och Schopenhauer publicerades 1884¹⁴ och korrespondensen mellan Wagner och Liszt var ämnet för en artikel 1890.¹⁵ Wagners musikstil och inflytande på unga tonsättare togs upp till diskussion 1900¹⁶ och i en artikel från 1904 beskrivs Wagners roll som revolutionär (1848)¹⁷, för att nämna några exempel.

¹¹*Svensk musiktidning* 1885, 49-50; 1882, 187-189.

¹²*Ibid.* 1889, 75-77, 82-83, 91-92.

¹³*Necken: Svensk musiktidning* 1880, 9-10.

¹⁴*Svensk musiktidning* 1884, 13-14.

¹⁵*Ibid.* 1890, 10-11, 18-19.

¹⁶*Ibid.* 1900, 11, 19.

¹⁷*Ibid.* 1904, 106-107.

Det var inte bara tonsättare utan också scenartister, musiker och författare som beskrevs i de biografiska artiklarna. I en serie under 1880-talet presenteras Adelina Pattis liv och karriär.¹⁸ Många av Kungl. teaterns sångare porträtteras, till ex. Carl Fredrik Lundquist "Lunkan",¹⁹ John Forsell²⁰ och Dina Edling,²¹ så även de två internationellt kända sopranerna Jenny Lind och Kristina Nilsson. Många utländska artister som besökte Stockholm presenterades också.²²

I enlighet med tidningens program finns det också artiklar som behandlar musikteori, musikhistoria och musikestetik. I det första numret presenteras en serie om musikens ställning i Sverige: "Om villkoren för blomstringen af vår nationella tonkonst".²³ "Konsonans och dissonans : harmonisk studie" är titeln på en annan lång essä 1885.²⁴ En artikel om rytm är mera musikestetisk till innehållet.²⁵ Dessa och liknande essäer, många skrivna för *Svensk musiktidning*, förkom flitigt under 1880-talet. I de följande decennierna minskade antalet sådana artiklar och ersattes med utdrag ur böcker eller översatt material; ett undantag var dock två långa serier över ämnet svensk musikhistoria.²⁶

Essäer om musikpedagogik finns genomgående i tidskriften. Många av dessa handlar om hur man bäst kan lära barn att spela ett instrument. Att spela antogs ha en god moralisk verkan, och ansågs som en viktig del i barns uppfostran och skolgång.²⁷

Svensk musiktidning utgavs i Stockholm och spalten "Från scenen och konsertsalen" fanns med i de flesta numren och ägnades åt musiklivet i huvudstaden. Stockholms enda permanenta orkester under 1800-talet var Hovkapellet, Kungl. teaterns orkester. Denna orkester spelade inte enbart vid föreställningarna utan gav också konserter. Just dessa konserter recenserades i en artikel 1882, där författaren tycker att de är för korta och innehåller alltför litet samtida musik, samt att repertoaren i övrigt är tråkig.²⁸ Även om Stockholm inte hade en permanent symfoniorkester, fanns det ett rikt musikutbud i huvudstaden tack var en rad mer eller mindre långlivade musikföreningar. En av de

¹⁸Necken: *Svensk musiktidning* 1880, 93-94, 97-98, 102, 105-106.

¹⁹*Svensk musiktidning* 1890, 33-35; 1900, 18-19; 1904, 145-146; 1911, 17-18.

²⁰Ibid. 1898, 65-66.

²¹Ibid. 1888, 1-2; 1892, 89-90.

²²"Tre utländska tonkonstnärer, i dessa dagar gästande hufvudstaden: Georg Anthes, Charles Gregorowitsch, Georg Schneevoigt." *Svensk musiktidning* 1901, 17-18.

²³Ibid. 1880, 2, 10-11, 28-29.

²⁴*Svensk musiktidning* 1885, 113-114, 123-124, 129-130, 137-138, 147, 154-155.

²⁵"Rytmikens betydelse såsom självständigt löroämne", *Svensk musiktidning* 1900, 67-68, 74-75, 82-83, 85.

²⁶"Sveriges musikhistoria", *Svensk musiktidning* 1900, 67-68, 74-75, 82-83, 85. "Källorna till svenska musikens historia", *Svensk musiktidning* 1901, 95-96, 103-04, 112, 118-20, 126-27, 135-36, 143-44, 151-52.

²⁷"Musiken i hemmet och ungdomens musikaliska uppfostran", *Svensk musiktidning* 1881, 80-81. "Om musikalisk uppfostran", *Svensk musiktidning* 1895, 124, 131-32, 139-40. "Vår tids musikaliska uppfostran" *Svensk musiktidning* 1907, 42-43.

²⁸"Symfonikonserterna", *Svensk musiktidning* 1882, 3-4.

viktigaste av dessa var Musikföreningen, som gav flera konserter med hjälp av Hovkapellet, medlemmar från huvudstadens olika teaterorkestrar samt amatörer.²⁹ En översikt över Musikföreningens repertoar från 1881 till 1898 presenterades 1898 och visar ett konsertprogram som innehåller allt från större körverk till orkesterstycken och soloevenemang.³⁰

Tor Aulin, violinist och tonsättare, gav i allt ungefär hundra konserter i Stockholm med sin kvartett mellan 1887 och 1912. Dessa konserter recenserades troget, och kvartetten, liksom Aulin själv, presenterades i artiklar i tidningen.³¹ Aulin var en av initiativtagarna till Konsertföreningen som etablerades 1902.³² Denna orkester blev så småningom Stockholms första permanenta symfoniorkester.³³ Göteborg, då som nu Sveriges näst största stad, hade fått en permanent symfoniorkester redan 1905. Ett konserthus invigdes samma år. En beskrivning av byggnaden samt programmet vid invigningen trycktes i *Svensk musiktidning* februari 1905.³⁴ Göteborg hade liksom Stockholm sett ett stort antal musikföreningar, orkestrar och körer komma och gå under 1800-talet. Göteborg hade också en kvartettförening, *Eugen Sundbergs quartettsällskap*, som finns kvar än idag. Opera och operetter spelades på Nya teatern (från 1880 Stora teatern), en privat teater. Alla dessa musikaktiviteter i Göteborg återspeglas i en rad recensioner och artiklar.³⁵

Svensk musiktidning skrev även om musikevenemang i andra städer i Sverige, antingen i form av korta notiser i spalterna "Från in- och utlandet" och "Musiknotiser" eller som brev. Rapporter från universitetsstäderna Uppsala och Lund, som både hade egna orkestrar, var talrika speciellt under 1880-talet.³⁶

Notiser från musiklivet i större europeiska städer förekom regelbundet i spalten "Från in- och utlandet" och även i form av talrika korrespondensbrev från svenskar på utlandsbesök. När den svenska sopranen Signe Hebbe åkte till Paris 1882, skickade hon brev en route från Berlin,³⁷ därefter från Paris³⁸ och slutligen från London,³⁹ som hon också besökte. Musiklivet i London och Newcastle on Tyne beskrivs i en rad andra brev. Och under tidskriftens sista decennium behandlas musiksäsongen i Italien i detalj. Brev från Rom och Milano kan nästan betraktas som ett stående inlägg. Även bidrag från den nya världen förekommer: notiser från Metropolitanoperan i New York, men också

²⁹Ett antal av dessa musikföreningar beskrivs i en artikel i *Svensk musiktidning* 1882, 38.

³⁰Ibid. 1898, 66-68.

³¹Ibid. 1892, 57-59; 1897, 49-51; 1912, 23.

³²Den första konsertsäsongen presenterades i oktober 1902 (s. 111).

³³Från 1914 fick orkestern ekonomiskt stöd från Stockholms stad. Orkestern heter numera Kungl. filharmoniska orkestern i Stockholm.

³⁴*Svensk musiktidning* 1905, 28-29, 39.

³⁵Ibid. 1891, 32; 1899, 171; 1911, 127, för att nämna några exempel.

³⁶Det finns i allt 46 referenser till Uppsala och 26 till Lund. Dessa omfattar konsertrecensioner, översikter över musiklivet m.m.

³⁷*Svensk musiktidning* 1882, 76.

³⁸Ibid. 1882, 83, 91-92, 98-99.

³⁹Ibid. 1882, 113.

musikevenemang, huvudsakligen dem med svenska inslag, från andra delar av USA inrapporterades.

Recensioner och anmälningar av musikalier förekommer under rubriken "Musikpressen". Denna spalt återkommer regelbundet under 1880-talet, men blir mer vanlig senare. Vissa recensioner är mycket detaljerade⁴⁰ medan andra består av förteckningar över utgivna verk eller korta anmälningar.⁴¹ Vissa gånger koncentrerar recensionerna sig på ett förlag, till ex Elkan & Schildknecht,⁴² Abr. Hirsch⁴³ och Abr. Lundquist.⁴⁴

Svensk musiktidning följde ett regelbundet mönster med vissa givna rubriker och spalter, men tidskriften innehöll också noveller, ankdoter, visdomsord, skämt, anmälningar etc. Allt i allt utgör denna rika väv en outtömlig källa för information om musiklivet i Sverige kring sekelskiftet 1900.

Vi vet mycket litet om J. Alfred Lundgren (f. 1843) initiativtagaren till *Necken: Svensk musiktidning*. Han studerade vid Musikaliska akademien i Stockholm, där han mellan 1862 och 1866 läste musikteori och musikhistoria samt studerade orgel, piano och komposition. Han skrev salongsmusik och böcker i musikteori. De senare utannonserades i tidningen under 1880. De flesta bidragen i *Svensk musiktidnings* första årgång är osignerade och det finns endast en recension som bevisligen är skriven av Lundgren.⁴⁵ Vad han gjorde efter att han i december 1880 överlät tidningen till Huss & Beer är okänt, och det har inte varit möjligt att fastställa när han avled.

Musikfirman Huss & Beer, som från januari 1881 övertog tidningen, bestod av en musikaffär, ett musikbibliotek och ett förlag. Man anställde två redaktörer, Adolf Lindgren och Fredrik Vult von Stejtern. Vult von Stejtern (1851-1919) lämnade *Svensk musiktidning* efter ett halvår, då han utnämndes till verkställande direktör för Centraltryckeriet i Stockholm. Han övergav dock inte musiken helt, utan blev 1885 *Dagens nyheter*s musikkritiker. Vult von Stejtern var Wagners starkaste förespråkare i Sverige och han tillhörde den innersta kretsen kring Cosima Wagner i Bayreuth. Under sina sex månader som redaktör för *Svensk musiktidning*, var von Stejtern ansvarig för spalten "Från scenen och konsertsalen", som innehöll recensioner av opera och teaterföreställningar i huvudstaden.

Adolf Lindgren (1846-1905) hade bl a studerat musikteori vid Uppsala universitet. 1874 blev han musikkritiker i *Aftonbladet*⁴⁶ och han var också musikredaktör i *Nordisk familjebok* (den utkom 1875-1899), den första moderna svenska encyklopedien. Under

⁴⁰Ibid. 1881, 189-90, 196-97.

⁴¹Ibid. 1910, 125-26.

⁴²Ibid. 1885, 157-58; 1899, 152.

⁴³Ibid. 1886, 62.

⁴⁴Ibid. 1902, 139-40.

⁴⁵Ibid. 1880, 72.

⁴⁶Han fortsatte som kritiker till sin död 1905.

sin redaktörstid på *Svensk musiktidning* (1881-1884) bidrog Lindgren med många högt kvalificerade artiklar i skilda ämnen som t. ex. musikteori, musikhistoria och musikestetik. Han skrev även biografier. 1882 skrev han en serie artiklar om Hovkapellets dirigenter.⁴⁷ Denna serie publicerades samma år i bearbetad form som en fristående bok.⁴⁸ Lindgren skrev också recensioner, både av musiktryck och konserter. Som redaktör bidrog Lindgren med 100 signerade artiklar och recensioner. Han fortsatte att skriva för *Svensk musiktidning* även efter han hade lämnat redaktörskapet. Under 1888-89 bidrog Lindgren med en serie artiklar där han beskrev August Södermans efterlämnade manuskriptsamling.⁴⁹ Lindgrens sista artikel, om kammarmusikens historia, definition och karaktäristik, trycktes i tidningen 1904 (s. 4-5). Lindgren anses vara en av den svenska musikvetenskapens pionjärer. Hans artiklar visar att han höll sig välinformerad om samtida musikvetenskaplig forskning och hans detaljerade recensioner var av stor vikt för musiklivet i Sverige.

1884 blev Frans J. Huss (1830-1912) Lindgrens medredaktör. Huss, liksom Lindgren, hade studerat i Uppsala, men på grund av dålig hälsa tvingades han lämna universitetet innan han hunnit avlägga någon examen. Han arbetade som musiklärare i Mariestad och flyttade så småningom till Stockholm, där han tillsammans med G.W. Beer 1876 köpte en av huvudstadens mera väletablerade musikfirmor.⁵⁰ Huss lämnade firman två år senare, men firmanamnet förblev det samma fram till dess Beer sålde den 1886. Till en början skrev Huss huvudsakligen biografiska artiklar för *Svensk musiktidning*. Från 1885, när han tog över som ensam redaktör och utgivare, ansvarade han för recensionsdelen. Han signerade ofta sina artiklar och recensioner med H. eller F.H., men från slutet av 80-talet är hans bidrag oftast osignerade. Enligt hans nekrolog (som trycktes i *Svensk musiktidning* 1912, s. 25) skrev Huss mer än 600 biografier, utöver recensioner och andra artiklar.⁵¹

Huss hade ingen nära familj. Under 28 år bestod hans liv av *Svensk musiktidning* och det var sannolikt hans uppoffrande arbete och blygsamma personliga behov som gjorde att tidningen kunde överleva, för den var aldrig någon ekonomisk framgång. När Huss plötsligen avled den 7 mars 1912, tog det nästan sex månader innan man hittade en efterföljare som kunde överta tidningen. Gunnar Norlén (1884-1966), musikhistoriker och musiklärare som bodde i Uppsala, blev ny redaktör och utgivare. Han hade stora planer för *Svensk musiktidning*, bl. a. ville han utvidga tidningen med en speciell sektion om kyrkomusik under redaktion av Oscar Strandberg i Stockholm. Det tycks inte ha blivit så mycket av Norléns planer; det finns knappast något spår i tidskriften av de många

⁴⁷“Galleri af svenska kapellmästare”, *Svensk musiktidning* 1882, 4-5, 44-46, 52-54, 68-70, 77-78, 85-86, 101-102, 109-111, 117, 121-122, 131.

⁴⁸“Svenska hof-kapellmästare 1782-1882”. Stockholm 1882.

⁴⁹“August Södermans manuskriptsamling”, *Svensk musiktidning* 1888, 98-99, 107-109, 113-114, 122-124, 132-134, 138-139, 146-147; 1889, 26-28, 34-36, 51-52, 59-60, 75-77, 82-83, 91-92.

⁵⁰John Jacobssons musikhandel, tidigare Eduard Josephsons musikhandel, etablerad i 1849.

⁵¹Huss' brevsamling i Statens musikbibliotek innehåller talrika brev med biografisk information, källmaterial till hans många artiklar.

prominenta medarbetare som listas i det sista numret av årgången 1912. Biografierna och nekrologerna är utan tvekan skrivna av Norlén själv,⁵² och det samma gäller sannolikt för det mesta av det osignerade materialet.

Svensk musiktidning hade många prominenta medarbetare under sin levnad. Johan Lindegren (1842-1908), tonsättare, kyrkomusiker och lärare i kontrapunkt vid Musikkonservatoriet i Stockholm bidrog med recensioner och artiklar om musikestetik under tidningens första årgång.⁵³

Ludvig Norman (1831-1885), dirigent och tonsättare, var själv föremål för talrika artiklar, men förekommer även i tidningen som författare till tre biografier över sina samtida tonsättarkollegor Franz Berwald, August Söderman och Adolf Fredrik Lindblad.⁵⁴

Carl Michael Bellmans sånger var populära och utkom ständigt i nya utgåvor. Forskning kring Bellman melodiernas ursprung gjordes bl. a. av teaterhistorikern Johan Flodmark (1837-1927), som publicerade sina resultat i en serie artiklar i 1882.⁵⁵

Vissa gånger trycktes utdrag ur böcker i tidningen. Ett exempel på detta var en lång serie utdrag på svenska⁵⁶ från det franska originalet "L'Étude du chant". Denna bok var skriven av den svenska mezzosopranen Henriette Nissen-Saloman (1819-1879).⁵⁷ Hon hade haft sin operakarriär huvudsakligen utanför Sverige och hade varit professor i sång vid konservatoriet i St. Petersburg 1859-1873.

En av *Svensk musiktidnings* flitigaste medarbetare var Hildegard Werner (1834-1911). Werner var lärare i piano och violin. Hon var utbildad vid Musikkonservatoriet i Stockholm och motsvarande institution i Paris. I 1872 erbjöds hon en tjänst som musiklärare i Newcastle on Tyne, en tjänst som hon lämnade efter några år för att börja en karriär som privatlärare i violinspel, pianist och kammarmusiker. Werner startade 1885 en kvinnlig orkester, "The Mignon Orchestra", som hon ledde och hon var även ansvarig för en ungdomsorkester. Hon var musikkritiker likaväl som musikjournalist och skrev artiklar inte bara i den svenska musikpressen utan också i musiktidningar i England. I över tjugo år (1886-1907) bidrog hon med "Musikbref från England" i *Svensk musiktidning*. Werner skrev även biografier⁵⁸ och korrespondensbrev från sina många resor på kontinenten.

⁵²Artiklarna är osignerade, men skrivna på ett sådant sätt att det framkommer att redaktören är författaren.

⁵³T. ex. "Melodi och harmoni", *Necken: Svensk musiktidning* 1880, 34, 43, 53, 74, 79, 81-82, 90-91.

⁵⁴*Svensk musiktidning* 1881, 133-135; 1882, 187-189; 1883, 178.

⁵⁵"Bellmans-melodiernas ursprung", *Svensk musiktidning* 1882, 57-58, 66-68, 73-75, 81-83, 89-91, 147-148, 158-159, 164-165.

⁵⁶*Svensk musiktidning* 1884, 10, 18-19, 42-43, 74, 82, 91-92, 107, 115-116, 122-123, 130-131.

⁵⁷*L'Étude du chant* publicerats med parallelltext på franska, ryska och tyska i St. Petersburg 1880.

⁵⁸Till ex. om sir Arthur Sullivan, *Svensk musiktidning* 1892, 65-67.

En annan regelbundet förekommande medarbetare under det sena 1880-talet och början på 90-talet var tonsättaren och organisten Gösta Geijer (1857-1914). Geijer var musiklehrare i Malmö från 1896 och hans artiklar behandlar i huvudsak musiklivet i Skåne och Köpenhamn, men han skrev också om Edvard Grieg som romanskompositör.⁵⁹

Kyrkomusikern och körledaren Hugo Lindqvist (1861-1941) bidrog med många texter om kyrkomusikfrågor, några biografiska skisser och översättningar av tyska texter och noveller.

Kring sekelskiftet 1900 bidrog Tobias Norlind (1879-1947) med några musikhistoriska artiklar. Norlind var musikforskare utbildad i Lund, München och Berlin. Av speciellt intresse är två långa serier som trycktes 1900 och 1901 om svensk musikhistoria.⁶⁰ Norlind blev docent i litteratur- och musikhistoria vid universitetet i Lund i 1909. Han var en flitig samlare av folkmusik och folkminnen. 1919 blev han utnämnd till direktör för Musikhistoriska museet i Stockholm, och han förblev museet trogen till sin död. Norlind var en av grundarna av Svenska samfundet för musikforskning och var en av pionjärerna inom svensk musikforskning.

1889 trycktes i *Svensk musiktidning* den första översikten över musiklivet i Rom under pseudonymen Anteros.⁶¹ Det skulle bli många liknande bidrag huvudsakligen från Italien, men också från andra länder i Europa. Mellan 1898 och 1913 skrev Anteros i allt 99 musikbrev med recensioner från en rad föreställningar som han hade bevistat, biografiska skisser samt korta översikter över musiklivet i olika städer. Inte mycket är känt om Carl von Platen (1863-1929), personen bakom pseudonymen. Han tycks ha haft privatförmögenhet, och tillbringade det mesta av sin tid med att resa på kontinenten medan han samlade på autografer, besökte operahus, konsertlokaler och teatrar. Han utgav en samling essäer i tre volymer, och även böcker om skådespelare och balettdansare.

Många av bidragen i *Svensk musiktidning* var översättningar av utländska texter, såsom novellerna av den tyska författaren Elise Polko.⁶² Ferdinand Hillers sammanfattning av sina samtal med Rossini, som tidigare hade publicerats i *Ny tidning för musik* 1855, återgavs 1887 och 1896.⁶³ Richard Wagner var inte bara ett populärt ämne, utan texter av honom trycktes också i tidningen, t.ex. "Något om orkestrar och deras ledning"⁶⁴ och "Tannhäuser i Paris".⁶⁵ Hållen i en mera populär stil var novellen "Musikalsika äfventyr i

⁵⁹*Svensk musiktidning* 1887, 107-108.

⁶⁰"Sveriges musikhistoria", *Svensk musiktidning* 1900, 67-68, 74-75, 82-83, 85. "Källorna till svenska musikens historia", ibid. 1901, 95-97, 103-104, 112, 118-120, 126-127, 135-136, 143-144, 151-152.

⁶¹"Brefkort från Rom", *Svensk musiktidning* 1898, 52.

⁶²Elise Polko (1822-1899) var ursprungligen sångerska. Efter sitt giftemål började hon skriva romantiska berättelser om tonsättare och tonkonstnärers liv.

⁶³*Svensk musiktidning* 1887, 20-21, 28; 1896, 143-44, 58-60.

⁶⁴Ibid. 1881, 124-126.

⁶⁵Ibid. 1902, 18-19, 26-27.

Böhmen” av Hector Berlioz som trycktes 1900.⁶⁶ Artiklar av Eduard Hanslick från böcker och tidskrifter som tidigare utgivits i utlandet återgavs i översättning. De flesta behandlar olika operor t. ex. Domenico Cimarosas “Matrimoni”,⁶⁷ italiensk opera och Mascagni,⁶⁸ Richard Wagner och hans Parsifal⁶⁹ och Meyerbeers operor.⁷⁰

Huvudmängden av bidragen är dock osignerade eller har en okänd signatur/pseudonym. Tabellen nedan återger de signaturer/pseudonymer som är identifierade.

A.L.	Adolf Lindgren
Alfr. L.	Alfred Lundgren
Anteros	Carl von Platen
B.V.H.	Bengt Vilhelm Hallberg
C.E.S.	Carl Erik Södling
C.R.N.	Carl Rupert Nyblom
C-I L.	Carl Landtmansson
F.H., Fr.H. H., J.F.H	Frans Huss
G.N.	Gunnar Norlén
Gösta Gr., G-a Gr, Gösta.-r-., G. Gr.	Gösta Geijer
-h-	Fritiof Cronhamn
H.W.	Hildegard Werner
Hugo L., H. L-t., H.L.	Hugo Lindqvist
I.D.	Isidor Dannström
J. Sbg	Johannes Svanberg
J.F.	Johan Flodmark
J.F.L.	J.F. Lagergrén
J.M. R-n, R-n	Jan Magnus Rosén
L.H.V., V.	L. Héritte-Viardot
L.N.	Ludvig Norman
O.B.	Oscar Byström
O.M.	Olallo Morales
Orfeus, J.L.	Johan Lindegren
P.-B.	Wilhelm Peterson-Berger
R. N-n	Richard Norén
S.H.	Signe Hebbe
T.R.	Ture Rangström
WB	Wilhelm Bergsten

⁶⁶Ibid. 1900, 52-53, 60-61, 87-89.

⁶⁷“Domencio Cimarosas opera Matrimonio...”, ursprungligen tryckt i *Neue freie Presse. Svensk musiktidning* 1884, 62.

⁶⁸Ibid. 1892, 132-133.

⁶⁹“Edv. Hanslick om Rich. Wagner och hans Parsifal.” *Svensk musiktidning* 1895, 19-20.

⁷⁰“Giacomo Meyerbeer, vid firandet af hans 100-åriga födelsedag.” *Svensk musiktidning* 1904, 90-92.

Detta index är baserat på det exemplar av *Svensk musiktidning* som finns i Statens musikbibliotek i Stockholm. Artister som uppträtt både under ett artistnamn och sina riktiga namn måste sökas under både namnformerna i index. Detsamma gäller för kvinnor som genom giftemål bytt namn. Dessa namn är alltså inte länkade till en övergripande namnform. För Operan i Stockholm som förekommer under många olika namn, t. ex. Lyriska scenen, Stora teatern, Kgl. operan, gäller däremot att alla namn har länkats till namnformen Kungl. teatern.